

Plan van Aanpak

Gewasbescherming en Volksgezondheid

1. Aanleiding en achtergrond

Op 11 april 2019 heeft het RIVM het “Rapport Onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden” gepubliceerd. In het onderzoek van het RIVM is de blootstelling van omwonenden aan gewasbeschermingsmiddelen onderzocht. Het onderzoek helpt blootstelling in kaart te brengen, maar gaat niet in op de effecten op de gezondheid van omwonenden. Naar aanleiding van het rapport van het RIVM is besloten voor gemeente Teylingen een plan van aanpak omtrent gewasbeschermingsmiddelen op te stellen. Het plan van aanpak¹ geeft inzicht in de rollen van partijen en de (mogelijke) aanpak en ambities omtrent gewasbeschermingsmiddelen en volksgezondheid.

2. Relevante wet- en regelgeving (toelating) gewasbeschermingsmiddelen:²

Nationale wetgeving

Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden³

Besluit gewasbescherming en biociden

Regeling gewasbescherming en biociden

Activiteitenbesluit milieubeheer

EU-regelgeving

Verordening (EG) 1107/2009

Op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen

Richtlijn 2009/128/EU

Duurzaam gebruik van pesticiden

Verordening (EG) 1185/2009

Statistieken gewasbeschermingsmiddelen

Richtlijn 2009/127 EG

Machines voor de toepassing pesticiden

3. Bevoegdheidsverdeling en rollen partijen

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM):

Het RIVM adviseert de overheid over volksgezondheid en een gezonde leefomgeving. Het RIVM levert daarbij kennis die nodig is om mens en milieu te beschermen tegen de schadelijke effecten van gewasbeschermingsmiddelen. Het RIVM is tevens op Europees en mondiaal niveau invloedrijk bij het ontwikkelen van methoden en modellen die worden gebruikt voor toelating van gewasbeschermingsmiddelen tot de markt.

College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb):

De toelating van nieuwe gewasbeschermingsmiddelen is geregeld in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Het Ctgb is het zelfstandige bestuursorgaan, dat op basis van (geharmoniseerde) Europese wetgeving en regelgeving beoordeelt of een middel in Nederland verkocht en gebruikt mag worden. Een gewasbeschermingsmiddel of biocide mag alleen toegepast worden als het middel is toegelaten door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (ctgb). Bij de toelating van een middel wordt onder andere beoordeelt of een middel voldoende werkzaam en deugdelijk is. Het middel mag bij verantwoord gebruik geen schadelijke uitwerking hebben op de gezondheid van mens en dier en geen onaanvaardbare effecten hebben op het milieu. De toelating is geldig voor een beperkte periode, daarna wordt het middel opnieuw beoordeeld aan de hand van de nieuwste eisen en inzichten. Indien een middel niet voldoet, wordt de toelating ingetrokken en mag het middel niet meer worden verkocht en toegepast.

Het Ctgb heeft naar aanleiding van het rapport van het RIVM geconcludeerd dat bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen volgens de voorschriften omwonenden geen gezondheidsrisico's lopen. Uit het advies dat het Ctgb naar de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat en de minister voor landbouw op basis van het rapport stuurde, blijkt dat het Ctgb geen reden ziet om in te grijpen in de toegelaten middelen.

¹ Het plan wordt jaarlijks geëvalueerd en eventueel aangepast.

² Opsomming is niet uitputtend. Weergave ziet op de meest relevante wet- en regelgeving.

³ De controle op deze wet is in handen van de NVWA

Nederlandse Voedsel – en Warenautoriteit (NVWA):

De NVWA houdt toezicht op handel in en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en controleert levensmiddelen op residuen van gewasbeschermingsmiddelen. De NVWA controleert of bedrijven uitsluitend toegelaten gewasbeschermingsmiddelen gebruiken. En of ze deze middelen op de juiste wijze toepassen. De NVWA ziet ook toe op de naleving van de keuringsplicht van toedieningsapparatuur voor gewasbeschermingsmiddelen.

Uit “Rapport beeld van Ontwikkelingen op het domein gewasbescherming 2018”⁴ blijkt dat telers van bloembollen zich in 2018 beter houden aan de regels voor het gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen. Nalevingsmetingen in de bloembollen door de NVWA laten een verbetering in de nalevingsindicatie zien t.o.v. de metingen in 2014. In 2014 was er nalevingsindicatie van 55% van de bloembollentelers. In 2018 is naleving gestegen naar 89%.

Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB):

De KAVB is de branchevereniging van de bloembollensector. De meerderheid van de bloembollenbedrijven in Nederland is bij de KAVB aangesloten. De KAVB houdt zich o.a. bezig met collectieve belangenbehartiging en het verstrekken van kennis- en informatie aan de leden. De KAVB is als klankbordgroep betrokken geweest bij het “Onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonden” van het RIVM.

Bij de KAVB staat vitale teelt hoog op de agenda. Vitale teelt moet rassen en teeltmethoden opleveren die het gebruik van gewasbescherming reduceren. Samen met de Greenport Duin- en Bollenstreek, Greenport Noord-Holland en de Universiteit van Wageningen is de visie “Vitale teelt 2030” ontwikkeld. De visie zet uiteen hoe de bloembollensector werkt aan een vitale teelt. Hierbij wordt ingezet op het samen verenigen van alle belanghebbende partijen rond de bloembollensector, het delen van bestaande kennis en nieuwe kennis ontwikkelen.

Land en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO):

De LTO is de ondernemers- en werkgeversorganisatie voor de agrarische sector. De organisatie behartigt de belangen van agrarische ondernemers en maakt zich als werkgeversorganisatie sterk voor hun maatschappelijke en economische positie.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)

Elke gemeente dient over een Gemeentelijke Gezondheidsdienst te beschikken om taken op het gebied van volksgezondheid uit te voeren. De taken en verantwoordelijkheden zijn neergelegd in de Wet publieke gezondheid. GGD Hollands Midden is onderdeel van de RDOG Hollands Midden. De GGD Hollands Midden vertegenwoordigt de HLT-gemeenten. De GGD Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisisomstandigheden. Daarnaast probeert de GGD Hollands Midden de effecten van gezondheidsbedreigingen te beperken.

Omgevingsdienst West-Holland

De Omgevingsdienst West-Holland controleert de opslag van gewasbeschermingsmiddelen in onze regio.

4. Communicatie

Voor de toekomst is gerichtere communicatie over gewasbeschermingsmiddelen noodzakelijk. Kernwoorden daarbij zijn: eerlijk, betrouwbaar, zorgvuldig en integer.

4.1. Vroegtijdige communicatie

Bij ontwikkelingen die lokale ongerustheid of onzekerheid kunnen oproepen en calamiteiten is vroegtijdige (risico)communicatie van belang. Met inzet van de Newsroom weten we sneller wat er speelt in de gemeente. Daardoor kan de (vak)afdelingen samen met team Communicatie snel en effectief op ontwikkelingen inspelen. Door middel van een eventuele stakeholdersanalyse kunnen de doelgroepen en hun belangen nog beter in beeld worden gebracht. Als blijkt dat er onwenselijke

⁴ [beeld van Ontwikkelingen op het domein gewasbescherming 2018](#)

situaties bestaan of dreigen te ontstaan, wordt contact gelegd met relevante instanties en organisaties. Geanalyseerd wordt of het nodig is om deskundige partijen bij elkaar te brengen. Het contactcentrum is dagelijks betrokken bij de Newsroom en is daardoor van de actuele situatie op de hoogte. Hierdoor kunnen vragen van inwoners snel en adequaat worden beantwoord.

4.2. Verwijzen naar informatie gewasbeschermingsmiddelen

Om ongenueanceerde berichtgeving en parallelle informatieverstopping (in de toekomst) te voorkomen, verwijzen wij op de gemeentelijke webpagina naar actuele en objectieve informatie over gewasbeschermingsmiddelen en volksgezondheid.

5. Advies en voornemen RIVM naar aanleiding van het OBO

De nu gemeten gehalten van de onderzochte gewasbeschermingsmiddelen in de lucht of urine overschrijden geen risicogrenzen. Het RIVM pleit echter voor nader onderzoek en het oprichten van een kennisplatform.

5.1. Kennisplatform ‘gewasbescherming en gezondheid’

Het RIVM is voornemens een kennisplatform ‘gewasbescherming en gezondheid’ op te zetten. Het platform kan een plek zijn waar inwoners, ondernemers, provincies en gemeenten terecht kunnen met vragen over dit onderwerp. Wij onderschrijven de noodzaak voor het opzetten van een kennisplatform ‘gewasbescherming en gezondheid’. Op moment van schrijven wordt nog onderzocht hoe aan dit kennisplatform vorm dient te worden gegeven. Samen met de GGD blijven wij de ontwikkelingen volgen.

5.2. Nader onderzoek

Het onderzoek van het RIVM heeft uitgewezen dat de teruggevonden residuen van gewasbeschermingsmiddelen bij omwonenden ver onder de vastgestelde risicogrenzen blijven. Het RIVM pleit echter voor nader onderzoek op bepaalde punten. De regering heeft nu aan de gezondheidsraad gevraagd of nader onderzoek nodig is om de laatste zorgen weg te nemen en de laatste kennislacunes op te vullen. De gemeente benadrukt de noodzaak voor gedegen wetenschappelijk onderzoek. De gemeente volgt de ontwikkelingen over het advies van het RIVM voor extra onderzoek en communiceert tijdig over belangrijke bevindingen.

6. Duurzame en weerbare teelt

6.1. Rijk

De gemeente Teylingen onderkent de door Minister Schouten in april 2019 gepresenteerde ‘Toekomstvisie op gewasbescherming in 2030. Deze toekomstvisie stuurt aan op duurzame productie met weerbare planten en teeltsystemen, waardoor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen kan worden ingeperkt. Deze visie beoogt tevens via nieuwe technologieën emissies van gewasbeschermingsmiddelen verder terug te dringen.

6.2. Gemeente

De gemeente Teylingen maakt onderdeel uit van het samenwerkingsverband Greenport Duin- en Bollenstreek. Via de Greenport ondersteunt de gemeente de overgang van traditionele naar duurzame gewasbeschermingsmiddelen. Uitgangspunt is een weerbare teelt, waarbij minder gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn. Om een goede en hoogwaardige oogst mogelijk te maken, zullen we echter niet helemaal zonder maatregelen en gewasbeschermingsmiddelen kunnen. In de, op moment van schrijven nog op te stellen, omgevingsvisie wordt het belang van het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ten behoeve van natuur en biodiversiteit tevens tot uitdrukking gebracht. De transitie naar een duurzame teelt vereist samenwerking. In dit proces speelt professionaliteit, vertrouwen, het delen van kennis en ervaring en focus op maatschappelijk en financiële doelen een doorslaggevende rol.

6.3. Greenport Duin- en Bollenstreek

Vanuit de Greenport wordt ingezet op de verduurzaming van de sier- en bollenteelt. Daarbij fungeert de Greenport als aanjager, initiator, financier, deelnemer of ondersteuner van landelijke en regionale

projecten zoals het Nieuwe Verwerken, Vitale Teelt, Biobased Greenports, Flower Science, Greenport Hub, Bollenpolder van de Toekomst, Fundamentele systeemsprong bloembollen. Voorts wordt vanuit de Greenport Duin- en Bollenstreek samengewerkt met partijen als de KAVB, LTO, Anthos, provincie, LTO, het Hoogheemraadschap, de universiteiten van Wageningen, Leiden, Delft en het Erasmus, de overige Greenports. Op deze manier worden de krachten gebundeld om te komen tot een toekomstbestendige sector

7. Samenvatting

De gemeente beschikt niet over de wettelijke bevoegdheden om het gebruik van door de Ctgb getoetste en toegelaten gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen. Wij vinden een gezonde en veilige leefomgeving belangrijk. De gezondheid van onze inwoners is prioriteit. Het onderwerp heeft dan ook onze aandacht. Zo:

- Neemt de gemeente klachten en zorgen van inwoners ten alle tijden serieus en zet de gemeente bij lokale ongerustheid of onzekerheid in op vroegtijdige (risico)communicatie; (4.1)
- Verwijzen wij op de gemeentelijke webpagina naar actuele en objectieve informatie over gewasbeschermingsmiddelen en volksgezondheid;
- Vindt de gemeente de oprichting van een kennisplatform door het RIVM belangrijk. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen kan immers aanleiding geven tot zorgen en vragen uit de samenleving. Wij blijven samen met de GGD de ontwikkelingen op de voet volgen; (5.1)
- Volgen wij de ontwikkelingen omtrent het advies van het RIVM voor extra onderzoek en communiceren wij tijdig over belangrijke ontwikkelingen (5.2.)
- Onderschrijft de gemeente de ambities en speerpunten van het Rijk, zoals neergelegd in de 'Toekomstvisie gewasbescherming 2030' (6.1.)
- Investeren wij met de gemeenten in de streek in de Greenport Duin- en Bollenstreek (6.2);
- Wordt door de gemeente vanuit de Greenport samen met de brancheorganisatie, verbonden partijen en vakinhoudelijke specialisten de (wettelijke) mogelijkheden en kansen in kaart gebracht om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen, risicobeperkende maatregelen in te zetten en in te zetten op duurzame en weerbare teelt' (6.3);